

عملکرد سازمان ملل در خصوص فعالیت هسته‌ای ایران

زهرا صفوی نژاد^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۰۸/۱۹

چکیده

بر اساس منشور سازمان ملل متحد کشورها باید در روابط بین‌المللی از هرگونه تهدید با کاربرد زور بر ضد تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی کشورهای دیگر به هر روشی که با اهداف سازمان ملل متحد مغایر باشد؛ خودداری کنند؛ بنابراین منشور کاربرد سلاح‌های اتمی را مغایر با اهداف این سازمان در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی می‌داند. لذا از همان آغاز مقرر گردید تدابیری برای جلوگیری از گسترش این سلاح‌ها در نظر گرفته شود. در سال ۱۹۵۶ اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای به‌عنوان یکی از نهادهای تخصصی وابسته به سازمان ملل مورد تصویب ۸۰ کشور قرار گرفت. این سازمان بین‌المللی؛ با هدف ترویج و توسعه کاربردی انرژی هسته‌ای در قالب صلح‌آمیز و علمی شروع به کار کرد. با نظارت این سازمان در سال ۱۹۶۸ یعنی ۲۳ سال پس از جنگ جهانی دوم پیمان منع تولید و تکثیر سلاح‌های هسته‌ای تصویب شد.

در این پژوهش پس از بررسی اهداف پیمان منع گسترش تسلیحات هسته‌ای و تکالیف و تعهدات کشورهای عضو، پرسش اصلی این است که حقوق ایران در این پیمان چیست؟ آیا آژانس انرژی هسته‌ای و کشورهای پیشرفته بر اساس پیمان اخیر باید فناوری هسته‌ای را به ایران انتقال دهند یا نه؟ برای پاسخ دادن به این پرسش‌ها پس از بیان مقدمه‌ای کوتاه به بررسی پاسخ این سؤال می‌پردازیم.

واژگان کلیدی

سازمان ملل، انرژی هسته‌ای، آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای، NPT

^۱ کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

مقدمه

با نگاهی به تحولات جهانی و سیر شکل گیری نظام بین الملل خصوصا پس از جنگ دوم جهانی و آغاز جنگ سرد بین آمریکا و شوروی این حس نظامی گری و امنیت محوری به خصوص در حوزه پیشرفت های نظامی تشدید گردید و در کنار رشد سلاح های متعارف جنگی موجبات رشد فعالیت های هسته ای در شاخه نظامی را فراهم آورد و در اندک زمانی قدرت های هسته ای جدید چون چین؛ کره شمالی؛ هند؛ پاکستان؛ اسرائیل و ... در کنار قدرت های سنتی این حوزه از جمله آمریکا؛ شوروی، فرانسه و انگلیس گردید. بعلت وجود منازعات ایدئولوژیک بین آمریکا و شوروی؛ شوروی در تمامی کشورهای بلوک شرق اقدام به تاسیس و راه اندازی رآکتورهای اتمی نمود که مهمترین آنها در اوکراین و کره شمالی شکل گرفت. پس از ایجاد برنامه اصلاحات اقتصادی توسط گورباچف و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و برهم خوردن موازنه قدرت در سطح بین الملل، ایالات متحده که اکنون به تنها قدرت فرمانطقه ای تبدیل شده بود با مشکلی به نام از هم گسیختگی قدرت های اتمی به خصوص در بلوک شرق مواجه بود.

در کنار آن با وجود وخامت اوضاع سیاسی و اقتصادی بخصوص در روسیه، سیل تقاضای پناهندگی دانشمندان هسته ای این کشورها به اروپای غربی و آسیای مرکزی و جنوب شرقی و خاورمیانه، در کنار رواج قاچاق مواد و تجهیزات اتمی به راه افتاد و نظارت و تمرکز ایالات متحده بر روی سایر کشورها و به خصوص متحدان غربی اش بر هم زده بود. از این رو ایالات متحده با اعمال فشار بر روی کشورهای در حال توسعه و نیز بهره مند از قدرت اتمی و NPT نظارت آژانس بین المللی انرژی اتمی بر فعالیت های اتمی آنها نمود؛ پیمانی که خود آمریکا و اسرائیل تاکنون به آن نیوسته اند. با مطرح شدن پرونده و پیشرفت های اتمی ایران، بزرگترین دشمن منطقه ای و سرسخت ترین رقیب ایدئولوژیک آمریکا و با توجه به پیشرفت های فراوان ایران در حوزه علوم نظامی و با تکیه بر تجربیات بزرگ و پیچیده ایران در جنگ هشت ساله که در تکنولوژی پیچیده موشکهای شهاب ۳؛ زلزال و صیاد ۱ نمود پیدا کرده است، موجبات ترس و وحشت سردمداران ایالات متحده را فراهم آورد.

از سوی دیگر ایالات متحده اطمینان حاصل کرده است که ایران سازش ناپذیر است و از مبانی آرمانی و ایدئولوژیک خویش دست بردار نیست و ایرانیان به راحتی حاضرند حتی جان خود را در این راه فدا کنند و نیز موقعیت ویژه و استثنایی جغرافیایی ایران قرار گیری در مسیر ترانزیت بین المللی کالا و نیز تسلط بر گلوگاه جهان _ تنگه هرمز _ باعث شده تا امنیت ایران رابطه ای مستقیم با امنیت سایر کشورهای منطقه داشته باشد و حتی امنیت کشوری چون عربستان که از پایه های موازنه قوا در خاورمیانه محسوب می گردد نیز به ایران بستگی داشته باشد.

بهره مندی ایران از منابع عظیم اورانیوم ۲۳۸ و دستیابی ایران به تاسیسات و تکنولوژی آب سنگین که کمتر از ۱۰ کشور دنیا از آن بهره مندند، حساسیتی به مراتب بیش از خطر دسترسی ایران به نحوه غنی سازی اورانیوم را برانگیخته است و سبب می گردد ایران بدون هیچ مانعی در آینده ای نزدیک دسترسی به سلاح اتمی را نیز داشته باشد و همه تلاش های اروپا و آمریکا در پی متوقف کردن این روند است و تمامی تلاش ایران تنها متوجه فرسایشی کردن این موضوع و ایجاد تاخیر و وقفه های زمانی در این روند است تا بتواند آخرین گام ها را نیز بردارد و پذیرش پروتکل الحاقی و امضا معاهده های تهران و بروکسل و یا تعلیق داوطلبانه غنی سازی اورانیوم و ارائه گزارش هزار صفحه ای به آژانس بین المللی انرژی هسته ای در همین راستا ارزیابی می شود هرچند که معاهده های تهران و بروکسل تا حدودی مایه دردسر شده اند و بیانه جدید شورای حکام آژانس بین المللی انرژی هسته ای که ضرب الاجلی دو ماهه در خصوص توقف هرگونه غنی سازی

به ایران تحمیل نموده است، نشان داد که اعتماد ایران به سران کشورهای اروپایی و بخصوص انگلیس اشتباه بوده است اما توجه به روند جاری امور و شرایط موجود حکایت از موفقیت ایران در اجرای این پروژه سرگردانی دیپلماتیک در مقابله با کارشکنی های آمریکا و متحدان اروپایی اش دارد.

مبانی نظری و ادبیات پژوهش

نقش سازمان ملل در فعالیت های هسته ای

براساس منشور سازمان ملل متحد، کشورها باید در روابط بین المللی از هرگونه تهدید یا کاربرد زور بر ضد تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی کشورهای دیگر به هر روشی که با اهداف سازمان ملل متحد مغایر با اهداف این سازمان در حفظ صلح و امنیت بین المللی می داند. لذا از همان آغاز مقرر گردید تدابیری برای جلوگیری از گسترش این سلاح ها در نظر گرفته شود. در سال ۱۹۵۶ اساسنامه آژانس بین المللی انرژی هسته ای بعنوان یکی از نهادهای تخصصی وابسته با سازمان ملل مورد تصویب ۸۰ کشور قرار گرفت. این سازمان بین المللی با هدف ترویج و توسعه کاربردهای انرژی هسته ای در قالب صلح آمیز و علمی شروع به کار کرد. با نظارت این سازمان در سال ۱۹۶۸ یعنی ۲۳ سال پس از جنگ جهانی دوم پیمان منع تولید و تکثیر سلاح های هسته ای تصویب شد.

در این پیمان تاکید شده است با اعتقاد به اینکه گسترش سلاح های هسته ای خطر یک جنگ هسته ای را به صورت جدی افزایش خواهد داد؛ با رعایت قطعنامه های مجمع عمومی سازمان ملل متحد خواستار بستن موافقت نامه ای به منظور جلوگیری از گسترش سلاح های هسته ای است، این پیمان در نظر دارد بهره گیری صلح آمیز از انرژی هسته ای را توسعه دهد و مانع گسترش تسلیحات هسته ای شود.

ایران در سال ۱۹۶۸ به پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای معروف به NPT پذیرفت و پس از پیروزی انقلاب اسلامی بار دیگر این پیمان را مورد تایید قرار داد. بر اساس مبانی جمهوری اسلامی ایران کاربرد صلح آمیز از انرژی هسته ای حق همه کشورهاست ولی بهره گیری نظامی از آن به سبب کشته شدن شمار زیادی از افراد بی گناه درست نیست. پیمان منع گسترش تسلیحات هسته ای ۲۵ سال اعتبار داشت و در سال ۱۹۹۳ این دوره ۲۵ ساله به پایان رسید به هنگام تمدید پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای در سال ۱۹۹۳ مطرح شد که آیین نامه اجرایی این پیمان در دو سال آینده تبیین و تدوین و اجرا خواهد شد به همین دلیل آیین نامه اخیر ۹۳ + ۲ یا پروتکل الحاقی نام گرفت در این پروتکل آماده است که کشورهای بیرون از باشگاه هسته ای نمی توانند از نیروی عظیم انرژی هسته ای در امور نظامی استفاده کنند و باید به صورت مداوم هیئت های از آژانس بین المللی در این زمینه از تاسیسات هسته ای کشورهای عضو بازدید مستقر داشته باشد تا هیچ کشوری نتواند تخلف کند.

بنابراین در تصمیم گیری جدید برای همیشه کشورهای دیگر از دسترسی به سلاح اتمی محروم شدند ایران در سال ۱۳۸۲ به این پروتکل پیوست و مراحل تصویب آن را انجام داد.

در این پژوهش پس از بررسی اهداف پیمان منع گسترش تسلیحات هسته ای و تکالیف و تعهدات کشورهای عضو پرسش اصلی این است که حقوق ایران در این پیمان چیست؟ آیا آژانس انرژی اتمی و کشورهای پیشرفته بر اساس پیمان اخیر باید فناوری هسته ای را به ایران انتقال دهند یا نه؟ برای پاسخ دادن به این پرسش ها پس از بررسی اهداف پیمان منع گسترش سلاح های هسته ای حقوق متقابل در این پیمان و ضمانت اجراهای مقرر برای اجرای آن به تکالیف و حقوق ایران در قبال این پیمان خواهیم پرداخت.

عملکرد سازمان ملل در قبال ایران و منع پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای

ایران در سال ۱۹۶۸ پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای را پذیرفت و در شمار نخستین دولت‌هایی بود که در سال ۱۹۷۰ این پیمان را تصویب و پایبندی خود را به مقررات آن اعلام کرد. افزون بر این ایران عضو آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اساسنامه آن را سال‌ها پیش از تصویب پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای پذیرفته است. همچنین دولت ایران در شمار نخستین دولت‌هایی است که در سال ۱۹۷۳ با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی موافقت‌نامه دوجانبه امضا کرد و به موجب آن فعالیت‌های هسته‌ای خود را زیر نظارت و بازرسی‌های آن قرار داد. غیر از این اسناد دولت ایران پیمان ۱۹۶۳ مسکو در مورد منع پاره‌ای از آزمایش‌های هسته‌ای و نیز پیمان عدم استقرار سلاح هسته‌ای در دریا و بستر دریاها ۱۹۷۱ را نیز پذیرفته و بارها و پایداری خود را به مقررات آن اعلام کرده است پذیرش این اسناد نشان می‌دهد که ایران در زمینه خلع سلاح و عدم گسترش از جنگ‌افزار هسته‌ای حسن نیت دارد.

زیرا اگر دولتی در صدد یافتن به اصطلاح سلاح هسته‌ای باشد هرگز حاضر نمی‌شود این همه اسناد بین‌المللی راجع به مسائل هسته‌ای را با رغبت کامل بپذیرد و به مقررات آن پایبند باشد پس از پیروزی انقلاب اسلامی؛ ایران بار دیگر پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای را مورد تایید قرار داد. ایران بر اساس مبانی اسلامی و اصول مندرج در قانون اساسی خود معتقد است که سلاح‌های هسته‌ای بسیار خطرناک است و می‌تواند موجبات گسترش کشته شدن شمار زیادی از افراد بی‌گناه را فراهم آورد و کاربرد آن در جنگ‌ها و منازعات افراد بشر صحیح نیست؛ ولی استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای را حق خود می‌دانند. ایران در پیمان ۱۹۶۸ بر ماده ۶ تاکید دارد که به موجب آن هیچ یک از مواد این پیمان به گونه‌ای تفسیر نخواهد شد که به حقوق انکار ناشدنی هر یک از اعضای این پیمان به منظور گسترش تحقیقات تولید و بهره‌برداری از انرژی هسته‌ای در چه حد اهداف صلح جویانه پیوست هر نوع تبعیض و بر اساس مواد ۱ و ۲ این پیمان خللی وارد کند همه اعضای این پیمان متعهد می‌شوند که تبادل هرچه وسیع‌تر تجهیزات مواد دانش و اطلاعات فنی را برای کاربردهای صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای تسهیل کنند و حق شرکت در این مبادلات را دارند اعضای این پیمان در صورت توانایی باید به تنهایی یا به اتفاق دیگر اعضا یا سازمان‌های بین‌المللی در توسعه بیشتر بهره‌گیری از انرژی هسته‌ای برای اهداف صلح جویانه به ویژه در قلمرو اعضای که فاقد سلاح هسته‌ای هستند و با توجه به نیازهای مناطق در حال مناطق در حال توسعه جهان مشارکت کنند با توجه به آنچه گفته شد آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که مرجع صالح برای ارزیابی فعالیت‌های هسته‌ای کشورها تشخیص داده شده است تا کنون در طول حیات پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای حتی یکبار نیز اعلام نکرده است که فعالیت هسته‌ای ایران غیر صلح جویانه و ناقض معیارها و موازین پذیرفته شده بین‌المللی بوده است. نه تنها چنین اعلام نکرده است بلکه بارها از دولت ایران به سبب رعایت دقیق مقررات پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و همکاری دوستانه و صمیمانه با آن قدردانی کرده است.

با این حال آژانس بین‌المللی به رغم تاکید ماده ۴۴ یاد شده نه تنها تاکنون هیچ کمک مالی تجهیزاتی برای پیشبرد پروژه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران نکرده است؛ بلکه کشورهای دارای سلاح هسته‌ای عضو این آژانس نیز بر خلاف تعهدات خود بر طبق مواد ۴ و ۵ پیمان مبنی بر همکاری در پروژه‌های صلح‌آمیز اتمی از هنگام پیروزی انقلاب که انقلاب اسلامی با کارشکنی در ساخت نیروگاه اتمی بوشهر مانع همکاری کشورهای دیگر شده و آنها را وادار به لغو قرارداد کرده‌اند.

منع ایران در پیمان

پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای دو دسته دولتها را از یکدیگر جدا می‌کند، دولت‌هایی که دارای فن‌آوری هسته‌ای نظامی در عالی‌ترین سطح آن هستند که برابر پیمان از آنها خواسته شده بعد از امضای اخیر از اشاعه و تکثیر این پدیده خودداری کند آیا درست است که فعالیت هسته‌ای ایران متوقف شود؟ دسته دوم کشورهایی هستند که فناوری هسته‌ای را در دست کم در سطح نظامی ندارند و طبق پیمان حق داشتن توان هسته‌ای از این دولت‌ها سلب شده است.

ایران از جمله کشورهای گروه دوم است که با امضای این پیمان حق داشتن تکنولوژی هسته‌ای برای مصارف نظامی را از خود سلب کرده و کاربردهای صلح‌آمیز آن را پذیرفته است اما شوربختانه کشورهای دارای فناوری هسته‌ای در این پیمان تعهد جدی برای دادن این فناوری به کشورهای دیگر بر عهده نگرفته‌اند و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز به آنها در صورت عدم همکاری با کشورهای دیگر اقدامی انجام نمی‌دهد.

طبق ماده ۲۱ از اعضای این پیمان که سلاح هسته‌ای ندارد متعهد می‌شود از قبول مستقیم یا غیر مستقیم انتقال سلاح هسته‌ای یا دیگر ادوات انفجاری هسته‌ای یا کنترل بر این سلاح‌ها یا دیگر ادوات انفجاری هسته‌ای به دیگری خودداری کنند و به هیچ وجه سلاح هسته‌ای یا دیگر ادوات انفجاری هسته‌ای ایران نسازد و دریافت نکند و در پی دریافت کمک برای ساخت سلاح‌ها یا دیگر ادوات انفجاری هسته‌ای بر نیاید. ماده ۳ نیز تاکید دارد که هر یک از اعضای این پیمان که سلاح‌های هسته‌ای ندارد متعهد می‌شود بر پایه موافقت نامه‌ای که بر طبق اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و سیستم پادمان آن مورد مذاکره قرار گرفته و بسته خواهد شد؛ پادمان آژانس را تنها به منظور بررسی انجام تعهدات عضو مربوط به موجب این پیمان و جلوگیری از انحراف انرژی هسته‌ای از کاربردهای صلح‌جویانه به سوی سلاح هسته‌ای یا دیگر ادوات انفجاری هسته‌ای بپذیرد دستورالعمل‌های پادمان مورد نیاز در این ماده باید متوجه مواد چشمه یا مواد شکافته‌شده و ویژه به خصوص برای یک موسسه هسته‌ای اصلی یا خارج از آن تولید و فرآوری شده یا مورد بهره‌برداری قرار گرفته است باشد هر یک از اعضای این پیمان متعهد می‌شود که:

الف) مواد چشمه یا مواد شکافته‌شده و ویژه به تجهیزات یا موادی را که به ویژه برای فرآوری استفاده یا تولید مواد شکافته‌شده و ویژه طراحی و تهیه شده است که هیچ کشور فاقد سلاح هسته‌ای ندهد مگر آنکه این مواد به چشم یا مواد شکافته‌شده و ویژه تحت پادمان مقرر در این ماده قرار گیرد تا در زمان مقرر در این ماده به گونه‌ای اجرا قرار شد که مفاد ماده ۴ این پیمان را رعایت کند و مانع از توسعه اقتصادی و فنی اعضای همکاری‌های بین‌المللی در حوزه فعالیت‌های تولیدی هسته‌ای شامل مبادله بین‌المللی مواد هسته‌ای و تجهیزات برای فرآوری کاربرد یا تولید مواد هسته‌ای برای اهداف صلح‌جویانه بوده و مقررات این ماده و اصل پادمان مطرح شده در مقدمه این پیمان نشود.

ب) اعضای این پیمان که سلاح هسته‌ای ندارند به منظور رعایت مفاد این ماده موافقت نامه‌هایی به صورت انفرادی یا به صورت اتفاقی دیگر اعضا بر طبق اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با آژانس همکاری می‌کند. مذاکرات مربوط به بستن این موافقتنامه‌ها در مدت ۱۸۰ روز بعد از اجرایی شدن این پیمان آغاز خواهد شد. در مورد اعضای که اسناد تصویب یا الحاق به این پیمان را پس از ۱۸۰ روز ارائه می‌کنند، مذاکرات مربوط به بستن موافقتنامه حداکثر در تاریخ ارائه اسناد تصویب یا الحاق آنها آغاز خواهد شد. این موافقتنامه باید حداکثر ۱۸ ماه بعد از آغاز مذاکرات به اجرا گذاشته شود. بر پایه موارد یاد شده حق استفاده صلح‌جویانه از انرژی و فناوری هسته‌ای از مهمترین حقوق دولت‌های عضو پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای به شمار می‌آید. جایگاه این حق به اندازه‌ای بالاست که پیمان تاکید کرده است، اقدامات

نظارتی و بازرسی آژانس از فعالیت‌های هسته‌ای دولت‌ها نمی‌تواند به گونه‌ای انجام گیرد. این دولت‌ها مکلف و محکوم شدند (بند ۳ ماده ۳ پیمان).

بنابراین به نظر می‌رسد که متهم کردن جمهوری اسلامی ایران به فعالیت‌های هسته‌ای با مقاصد نظامی را باید مقابل با پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای دانست؛ زیرا اصولاً این پیمان تنها بر خلاف برخی از معاهدات دیگر مانند پیمان منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای حق اتهام زدن اعضا به یکدیگر را رد کرده و آن‌ها را اقدامی ناقض مقررات پیمان صلح گردد. زیرا چنین اتهامات بی‌اساسی خود از عوامل و مواردی که استیفای حق بهره‌گیری صلح‌آمیز از انرژی اتمی را ماده ۴ پیمان با مشکل و مانع مواجه می‌سازد.

بنابراین در خصوص حقوق متقابل در پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و منع به کارگیری و بهره‌گیری از سلاح‌های هسته‌ای برای ایران همان حقوقی وجود دارد که برای دیگر اعضای غیر دارنده فناوری هسته‌ای مقرر است. ایران با همکاری با آژانس بین‌المللی اتمی می‌تواند غیرنظامی بودن فعالیت‌های هسته‌ای خود را نشان می‌دهند و در مقابل آنها کشورهای دارای فناوری هسته‌ای نیز باید آخرین دستاوردهای این سفر به ایران کمک کنند همکاری ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تاکنون به گونه‌ای بوده است که این مدت همیشه از این همکاری تخریب نموده و به صلح جویانه بودند و تطابق فعالیت‌های هسته‌ای ایران با معیارها و موازین پذیرفته شده بین‌المللی تاکید داشتند؛ بنابراین ایران با توجه به اینکه تکلیف خود را انجام داده باید حقوق خود را در چارچوب پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای مطرح کند و به پروتکل الحاقی اشاره‌ای نداشته باشد. پروتکل الحاقی و تصمیمات شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بیشتر بر تکالیف و تعهدات کشورها بر منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای تاکید بر حقوق کشورهای عضو در دستیابی به انرژی هسته‌ای تاکید چندانی ندارد و تنها راه حقوقی برای احقاق حقوق ایران با استناد به مقررات پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای است. در پایان به نظر می‌رسد که ایران با توجه به همکاری سازنده خود با آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای باید بر حقوق خود در دستیابی به فناوری صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای تاکید داشته باشد و گام‌های اساسی در این مسیر بردارد و گر نه زیان خواهد دید. اصولاً برای برون‌رفت از زیان دیدگی ناشی از امضای معاهده بین‌المللی از جمله پروتکل الحاقی و موارد مشابه پیش‌بینی حق شرکت در این معاهدات بر اساس گسترش هسته‌ای ایران مانند دیگر کشورهای عضو پیمان اساس ماده حق دارد در صورت آسیب دیدن منافع ملی خود با ادعای اینکه حوادث غیرعادی مربوط به موضوع این پیمان منافع عالی کشور را به مخاطره انداخته است و در اعماق حق حاکمیت ملی خود از این پیمان کناره‌گیری کند. این کناره‌گیری باید با اطلاعیه قبلی اجتماعی به همه اعضای پیمان و به شورای امنیت سازمان ملل متحد اعلام شود. این اطلاعیه باید حاوی بیان و شرح حوادث غیرعادی باشد که به نظر دولت مورد اشاره منافع عالی کشور را به مخاطره انداخته است.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که مقر آن در میان است در سال ۱۹۵۷ به‌عنوان یک سازمان مستقل نظارت سازمان ملل تأسیس شد هدف این موسسه که ۱۳۶ کشور عضو آن هستند استفاده صلح‌آمیز از انرژی اتمی و نظارت بر جلوگیری از استفاده از این انرژی برای تولید سلاح اتمی است مجمع عمومی این آژانس با شرکت تمامی اعضا و شورای حکام این سازمان به ۳۵ کشور در آن عضویت دارند ارگان‌های سیاست‌گذاری این سازمان هستند شورای حکام و شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با ۳۵ عضو از میان کشورهای عضو آژانس انتخاب شدند به‌عنوان شورای حاکم بر فعالیت

آژانس بین‌المللی اتمی به وظایف محوله عمل می‌کند این شورا که از سال ۱۹۹۶ میلادی به صورت رسمی کار خود را آغاز کرد از سال ۹۵ با تشکیل جلسه می‌دهد و وظایفی از قبیل بررسی گزارش‌های ارائه شده درباره موضوعات گوناگون مربوط به وظایف شورا بررسی برنامه و بودجه به گزارش‌های کنفرانس‌های عمومی و تصویب توافقنامه‌ها و دپارتمان‌ها را بر عهده دارد و در عین حال توصیه‌های لازم را به کنفرانس‌ها و اجلاس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌کند. شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در ماه‌های مارس و دو بار نیز در ماه بعد از جلسه سالانه کنفرانس عمومی و پس از نشست کمیته مشارکت و رسیدگی تشکیل جلسه می‌دهد شورای حکام علاوه بر تشکیل پنج ساله در طول سال در صورت نیاز جلسات فوق‌العاده نیز برگزار می‌کند جلسات ظرف ۴۸ ساعت بعد از اعلام کنفرانس عمومی به ضرورت تشکیل نشست و بنابر درخواست رئیس معاون و یا اعضای آن صورت می‌پذیرد این شورا علاوه بر موضوعاتی که رسیدگی به آن از وظایف اصلی می‌باشد به مسائل و مباحثی از قبیل تمام موضوعاتی که با تصمیم شورا در دستور کار قرار گرفته موارد ارجاعی از سوی کنفرانس عمومی آژانس و درخواست‌هایی که هر یک از اعضا و خواستار بررسی آن شده‌اند نیز در جلسات رسمی خود را رسیدگی می‌کند جلسات عمومی و خصوصی شورا با حضور دوسوم اعضا به حدنصاب می‌رسد و هر یک از اعضا دارای یک حق رأی هستند. دبیر کل سازمان ملل یا نمایندگی بدون داشتن حق نمی‌تواند در جلسات شورای حکام آژانس بین‌المللی که با سازمان ملل مرتبط شرکت کنند شورای حکام انرژی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌تواند هر کشور را که عضو آژانس است اما در این شورا عضویت ندارد به جلسات خود دعوت کرد این موضوع درباره آژانس‌های تخصصی و سازمان‌های دولتی و غیردولتی نیز مصداق دارد شورای یادشده از کمیته‌ها و شاخه‌های فرعی که وظیفه ثبت دستورهای مطرح شده در این حوزه را دارند نیز برخوردار است کشورهای آرژانتین استرالیا بلغارستان برزیل بوركینافاسو کانادا جمهوری چک دانمارک فرانسه آلمان هند ایران ژاپن کویت مالزی مراکش هلند نیوزلند پاناما فیلیپین رومانی روسیه عربستان آفریقای جنوبی اسپانیا سودان سوریه ترکیه انگلستان ایرلند شمالی و آمریکا اعضای شورای حکام در سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۳ میلادی بودند به ریاست این شورا در سال ۲۰۰۳ نماینده کشور کویت خانم مقابل المللی بر عهده دارد شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نخستین بار در خردادماه سال جاری درباره برنامه هسته‌ای ایران تشکیل جلسه داد.

پروتکل الحاقی و الحاق برنامه ۲۰۹۳ علت اصلی شکل‌گیری برنامه تقویت نظام پادمان هسته‌ای با آشکار شدن فعالیت هسته‌ای ۲۳۳ دولت آفریقای جنوبی عراق و کره شمالی برمی‌گردد پس از آنکه در ۱۹۹۱ روشن شد که یکی از امضاکنندگان ان پی تی محرمانه و با بهره‌گیری از تأسیسات اعلام نشده برنامه تولید سلاح هسته‌ای را دنبال می‌کند همچنین اجرای برنامه‌های تولید سلاح‌های هسته‌ای از سوی این دولت‌ها هم‌زمان با تأیید فعالیت‌های صلح‌آمیز از آن‌ها توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آشکار کرد که در چارچوب ترتیبات بازرسی موجود اهداف ان پی تی برای تضمین جلوگیری از گسترش افقی تسهیلات هسته‌ای تحقق نمی‌یابد حکومتی حکام آژانس در ۱۹۹۱ به این نکته صحنه گذاشت که لازم است مقررات و ترتیبات ارائه اطلاعات هسته‌ای اعضا به آژانس قوی‌تر شود و علاوه بر آن امکان دسترسی آژانس اطلاعات مذکور از سایر راه‌ها ملحوظ در موفقیت دمای کنونی نظام پادمان نیز فراهم آید در این راستا بر تأکید بر نقش دولت در فرایند بازرسی به منظور ارائه گزارش‌های داوطلبانه اعضا از جلسه اطلاعات مربوط به واردات ساله داد صادرات تولید مواد هسته‌ای و تجهیزات خاص آن‌ها تهیه و تصویب شد اساس جهت‌گیری جدید آن بود که با تأکید بر ارائه اظهارنامه‌های دقیق و فنی اعضا در مورد اطلاعات هسته‌ای روش‌های سنتی بازرسی تعیین و تقویت گردد تا آژانس با

شیوه‌ها و امکانات جدید فرصت یا باید اقدامات اعلام‌نشده اعضا را آشکار کند برنامه ۹۳ به علاوه ۲ با تصمیم شورای حکام مردمی و بررسی ارائه راه‌های تقویت رژیم بازرسی و تأیید پابندی اعضا توسط گروه مشورتی دائمی نظام پادمان در سال ۱۹۹۳ رسمیت یافته و محصول این نگاه فنی تجربی تلقی می‌شود این برنامه به دلیل تحقق نتایج آن طی دو سال و هم‌زمان با برگزاری کنفرانس بازننگری و تمدید در سال ۱۹۹۵ به ۹۳ به اضافه دو موسوم گشت برنامه‌ای که به‌واقع معطوف به افزایش توان آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای برای کشف اقدامات هسته‌ای اظهارنشده بود شورای حکام قبل از برگزاری کنفرانس در ماه مارس ۱۹۹۵ تصمیم گرفت که تدابیر پیشنهادی گروه مشورتی دائمی نظام پادمان را به دو قسمت تقسیم می‌کنند اول تدابیری که اقتدار و صلاحیت حقوقی انجام می‌یابد در چارچوب موافقت‌نامه‌های موجود نظام پادمان مورد توجه قرار گیرد دو مقداری که لازم است در چارچوب موافقت‌نامه دوجانبه الحاقی پیش‌بینی می‌شود تدابیر بخش اول شامل موارد زیر بود که اطلاعات مربوط به شیوه مطالعه و کنترل محاسبه اقدامات هسته‌ای اعضا اقدامات هسته‌ای گذشته دسترسی تکمیلی و اماکن و تأسیسات برای بازرسی و تأیید اطلاعات بازرسی‌های بدون اطلاع قبلی در محله‌های استراتژیک واقع در تأسیسات اظهارات شده یا محتوای مواد هسته‌ای نمونه‌برداری در محل‌های مجاز برای دسترسی بازرسان ارتقای شیوه‌ها و فناوری‌های بازرسی همچنین استفاده از دوربین‌های مداربسته و کنترل از راه دور این تصاویر در سال ۱۹۹۵ به تصویب شورای حکام آژانس رسید برای تداوم بخش دوم کمیته یادشده تهیه پروتکل جدیدی را پیشنهاد کرد و از دولت‌های غیر عضو شورای حکام نیز در این خصوص مشارکت کند بدین ترتیب نه تنها دولت‌های غیرهسته‌ای است که هر دولتی که با آژانس موافقت‌نامه پادمان منعقد کرده بود از امکان حضور و مشارکت در این فرآیند جدید برخوردار گردید که طبیعتاً در سال ۱۹۹۵ نمی‌توانست امکان‌پذیر شود در نخستین جلسه در ژوئیه ۱۹۹۶ ۶۲ دولت به همراه نمایندگان آژانس اتمی اروپا اورانیوم و آژانس تدابیر بخش دوم که مورد تصویب کمیته قرار گرفته به شرح زیر است یک اطلاعات مربوط به تمامی ساختمان‌های واقع در تأسیسات هسته‌ای تحقیق و توسعه چرخه سوخت استخراج معادن اورانیوم و اماکن مرتبط با اقدامات هسته‌ای دو دسترسی تکمیلی به هر مکان در سایت تأسیسات یا سایر اماکن در حین بازرسی سه نمونه‌برداری محیطی از مکان‌هایی که بازرسان به آن دسترسی تکمیلی یافته و از هر جایی در قلمرو دولت عضو چهار همکاری با دولت‌ها برای ایجاد آیینی برای تعیین بازرسان و تصویر سیستم‌های ارتباطی مستقیم بین بازرسان و مقر آژانس پیشنهادهای کمیته با مقاومت دولت‌ها از جمله آلمان بلژیک اسپانیا و کره شمالی روبرو شد ارائه اطلاعات در مورد محل‌هایی که وجود مواد هسته‌ای در آن‌ها اظهار و تأیید شده و دسترسی بازرسان به این اماکن از بحث‌انگیزترین موضوعات بود که برخی از دولت‌ها استدلال می‌کنند اساساً نیازی به تصویب هیچ گونه عهدنامه و قرارداد جدیدی در خصوص تصویب نظام با تمام وجود ندارد چراکه بر اساس مفاد ان پی تی دولت‌هایی که مشمول نظارت بر کامل پادمانی هستند دولت‌های مشمول موافقت‌نامه ۱۵۳ آژانس را متقاعد سازم که برنامه‌ای برای تولید و توسعه سلاح هسته‌ای ندارد در نهایت با توجه به تجارب حاصل از نظام پادمان موجود و البته فضای سیاسی بین‌المللی علیه دولت عراق و تأمین آن به سایر کشورها موسوم به دولت‌های یابی ضرورت تقویت نظام پادگان و اعطای اختیارات بیشتر با آژانس در سایه دیدگاه‌های مطرح فائق آمد و پیشنهادات و تصاویر بخش دوم کمیته مزبور در سال ۱۹۹۷ تحت عنوان پروتکل الحاقی مدل دست مدل در خصوص تقویت نظام پادمان به تأیید و تصویب شورای حکام رسید پروتکل الحاقی ماده مستقل و چندجانبه تلقی نمی‌شود بلکه پروتکل مربوط به یک عهدنامه اصلی و دوجانبه چارچوب پروتکل به صورت مدل درگیر شده تا از یک سو آژانس و از سوی دیگر از دولت‌های غیر عضو یا حتی دولت‌های قبول نظام پادمان آژانس را پذیرفته

پذیرا شده‌اند آن را امضا کند در صورت انعقاد قرارداد روابط دوجانبه برقرار می‌شود و دولت عضو را مشمول نظام پادمان آژانس به مقررات جدید می‌کند تاکنون ۸۰ کشور این پروتکل الحاقی را امضا کردند و تمامی اعضای که با سازمان بین‌المللی انرژی اتمی قرار داد ایمنی هسته‌ای جامعه دارند باید آن را امضا کنند.

تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها

بررسی تهدیدات موجود در صورت عدم الحاق به پروتکل الحاقی

با توجه به وضعیت موجود در زمینه تشدید فشارهای بین‌المللی برای پیوستن ایران به پروتکل الحاقی ایران در مقابلش انتخاب امضا عدم امضا خروج از معاهده عدم گسترش سلاح‌های هسته‌ای و درواقع فقط در مقابل یک انتخاب قرار داشتند درواقع تصمیم گیران نظام در این حوزه بین این دو وضعیت تصمیم و انتخاب مطلوب برای دفاع از منافع و امنیت ملی تصمیم انتخاب نامطلوب قرار نداشتند که اختیار کلی را برگزیند یکی را برگزیند که در شرایطی قرار گرفته بودند که می‌باید گزینه را که تهدید کم‌تری علیه امنیت جمهوری اسلامی در برداشت را انتخاب کنند.

بخش اول

آسیب‌ها و محدودیت‌های ناشی از امضای پروتکل الحاقی به معنای پذیرش

بازرسی‌های بهداشت از هر مکان و در هر زمان که بدون تردید در قدرت مانور و سطح بازی جمهوری اسلامی ایران را که در زمینه پیگیری برنامه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در تمامی مراحل فرایند دستیابی به دانش و فناوری هسته‌ای را محکم‌تر از گذشته خواهد بود. به نظر برخی دولت جمهوری اسلامی ایران با توجه به اختیارات تام و تمام که در مقامات آژانس داده می‌شود و بازرسی‌های متنوع و دقیق تاسیسات اظهار نشده مبادرت ورزد و تجهیزاتی که از این حیث متوجه امنیت و حاکمیت کشور می‌شود باید از انجام اقدامات مربوط به امضا و تصویب خودداری ورزد و به صراحت عدم موافقت خود را برای عدم الحاق به پروتکل اعلام کند؛ اما از آنجا که به صورت رسمی ریاست محترم جمهوری و سایر مسئولان ارشد کشور استراتژی دفاعی امنیتی جمهوری اسلامی ایران در دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای و کشتار جمعی نیست جمهوری اسلامی ایران نباید نگران بازرسی‌های آژانس و بازرسی‌های ناشی از امضای پروتکل الحاقی را نشان دهد.

بخش دوم

آسیب‌ها و محدودیت‌های ناشی از عدم امضا

با توجه به روند کلی حاکم به شکل‌گیری NPT فرآیند تکمیل این پروتکل الحاقی و ضمانت اجرایی پیش‌بینی شده در صورت انجام ندادن تعهدات و شرایط موجود برای امضای پروتکل محاسبه سود هزینه و دستاوردهایی که پروتکل برای ایران دارد برای پذیرش بی‌قید و شرط آن پیشنهاد می‌شود که در راستای سیاست‌های رسمی تأییدی بر مواضع ایران در خصوص عدم گسترش تسلیحات هسته‌ای برای مصارف نظامی و ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای در خاورمیانه تلقی می‌شود. محور دیگر مورد تأکید بر اینکه بازرسی‌های پس از پذیرش پروتکل از اماکن و تجهیزات مورد نظر آژانس بی‌اساس بودن ادعاهای مطرح شده علیه ایران را آشکار کرده به موازات آن را به موازات رفع نگرانی‌های بزرگ شده و اثبات پایبندی ایران به تعهدات طرح گسترش احتمال جدا شدن اتحادیه اروپا از امریکا تقویت خواهد شد؛ به عبارت دیگر طرفداران پیوستن ایران به پروتکل مواضع رسمی دولت ایران دال بر صلح‌آمیز بودن روند توسعه انرژی هسته‌ای در تاسیسات مربوطه را مستند قرار می‌دهند و به منظور تعامل با جهان خارج در فضای بین‌المللی ناشی از جهانی شدن اصول منافع ملی حیاتی جمهوری اسلامی ایران که از این طریق ممکن تر تلقی می‌کنند و قابل تأمل درباره گزینه شده این است

که بازرسان آژانس تخلفاتی را از دولت عضو مشاهده کنند به خصوص در چارچوب نظارت از اماکن اظهار نشده و مهمتر از آن در نمونه برداری نظر واکنش های حقوقی سیاسی پیش بینی شده آثار مشابه راهکار اول ایجاد خواهد شد که این امر در خصوص تست های آزمایشگاهی در اماکنی که مورد اثرات مدیرکل است و اقدامات نمونه برداری بازرسان در صورت احراز تخلف آثار عینی و شدیدی دارد که به معنای تضعیف هرچه بیشتر موقعیت سیاسی کشور و فرآیند فعالیت هسته ای صلح آمیز است که برای آینده کشور حیاتی تلقی می شود. عدم امضای پروتکل الحاقی از سوی جمهوری اسلامی ایران تحت مدیریت ها و آسیب های جدی و جدیدی را علیه منافع و امنیت ملی ایران در پی خواهد داشت. راهبردی ایالات متحده آمریکا علیه ایران تبدیل چالش های ایران و آمریکا به چالش های ایران و جامعه جهانی و معرفی کردن ایران به عنوان یک چالش و تنش بین المللی عدم امضای پروتکل الحاقی از سوی ایران به آمریکا فرصت خواهد شد تا ایران را به یک پروژه امنیتی و عوامل تهدید علیه امنیت جهانی تبدیل کند؛ عدم امضا از آنجا که به احتمال بسیار به گزارش غیر مثبت مدیر آژانس بین المللی به شورای حکام و سپس بیانیه و موضع گیری غیر مثبت آن در قبال پرونده هسته ای ایران منجر خواهد شد به آمریکا فرصت می دهد که در حوزه هنجارسازی امنیتی از طریق رسانه های تاثیر گذار جهانی به فضا سازی بین المللی در زمینه ضرورت برخورد جامعه جهانی با ایران به عنوان یک تهدید امنیتی پردازد

بخش سوم

گروه واحدهای گسترش سلاح های هسته ای

این راهکار مبتنی بر مقابله با اشرار و تمام عیار با تجهیزاتی که ممکن است از طریق اعمال نظارت های کامل پروتکل الحاقی متوجه منافع امنیتی نظام دولت جمهوری اسلامی ایران شود؛ این گزینه در راستای تجربه کره شمالی توصیه می گردد که به دولت کره شمالی فرصت چانه زنی و حتی امتیاز گیری داده و در چارچوب ماده امکان عملی و حقوقی آن فراهم شده است اما نظر به تفاوت موقعیت دولت های ایران و کره شمالی به نظر می رسد فشارها و عواقب منفی علیه ایران اساساً با کره شمالی قابل مقایسه نباشد. حال سوال اساسی این است که آیا امکان دسترسی ایران به پشتوانه سلاح های هسته ای کره ای وجود دارد؟ آیا چین و روسیه به عنوان متحد آن که از این کشور به عنوان اهرمی برای جلوگیری از حمله آمریکا و شبه جزیره کره استفاده می کنند که این نقش را در مورد ایران ایفا خواهند کرد؟ و پاسخ به این سوال امتیاز گیری یک روزه دولت روسیه از ایران در زمینه های تسلیحاتی هسته ای و درنگ کردن در عقب نشینی و بین انگاشتن تعهدات متقابل در حوزه فضایی و تاسیسات هسته ای بوشهر نیز باید مدنظر قرار گیرد منطبق بودن انتقال طرح موضوع در شورای امنیت در دولت های دوست و متعهد به عمل می آید آیا خروج از نتایج منفی اجرای عملیاتی و تصریحات را به تهدید علیه صلح و امنیت منطقه ای و بین المللی و آمریکا و رژیم صهیونیستی موجب زیر سوال رفتن و بی حیثیت شدن اعتبار و حقانیت مواضع رسمی بین المللی نخواهد بود؟

موافقت نامه های حفاظتی آژانس بین المللی انرژی اتمی به انضمام سوابق آن

این پروتکل الحاقی نمونه طراحی شده برای دولت های نهم و دهم های حفاظتی با آژانس منظور تقویت مو سر و بهبود کارایی نظام حفاظتی جهانی منع گسترش سلاح های هسته ای است به عنوان استاندارد برای پروتکل های الحاقی توسط دوست ها و دیگر امضا کنندگان موافقت نامه های حفاظتی جانبازان مناطق دیگر استفاده کند شورای حکام همچنین ضربه کاشته است که پروتکل الحاقی موافقت نامه های قانون الزام آور را با دولت های دارای سلاح هسته ای مورد مذاکره قرار دهد و اقداماتی که در پروتکل نمونه در نظر گرفته شده است و دولت دارای سلاح هسته ای آن ها را دارای قابلیت مشارکت

در اعتراض به منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و کارایی پروتکل تشخیص دادند هنگام اجرا در مورد آن دوره از مسابقات با تعهدات آن را به موجب ماده یک معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای در ایران خواسته است و همچنین پروتکل‌های الحاقی را با دولت‌های دیگری که آمادگی پذیرش اقدامات مقرر پروتکل نمونه متعلق به ارتباطاتی مؤثر و کارا دارند مورد مذاکره قرار دارد و طبق مقررات اساسنامه مجزا یا هر موافقت‌نامه قانون الزام آور این دیگر مستلزم تصویب شورای حکام و اجازه مدیرکل برای انعقاد و نتیجه اجرای پروتکل مصوب می‌باشد.

موقعیت جمهوری اسلامی ایران بعد از تصویب قطعنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

از نگاه ناظران و رسانه‌های خارجی قبل از نشست شورای حکام در وین (۸-۱۲ سپتامبر ۲۰۰۳) برابر با ۱۷ (۲۱- شهریور ۱۳۸۲) و صدور قطعنامه در مورد ایران بازرسان و مقامات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از ایران دیدار و در مورد الحاق ایران به پروتکل الحاقی با مقامات جمهوری اسلامی گفتگو کرد کشورها و اتحادیه اروپا به ایران توصیه کرد که با نظارت‌های گسترده بین‌المللی بر فعالیت‌های هسته‌ای خود معتقد هستند که در زمینه ایجاد نیروگاه هسته‌ای همکاری دارد؛ خواستار همکاری نزدیک ایران با آژانس بین‌المللی شد. ایران خواستار آن بوده است در برابر امضای پروتکل الحاقی امتیازاتی از جمله دسترسی به فناوری هسته‌ای پیشرفت را از خارج دریافت کند و قطعنامه شورای حکام تا پیش از کشور ژاپن استرالیا و کانادا و کشورهای غربی در تاریخ ۲۱ شهریور ماه ۱۳۸۲ تصویب شد از برنامه هسته‌ای خود را متوقف کند و پروتکل الحاقی را که از جمله حاوی دادن اجازه بازرسی‌های سرزده از تمامی مناطق مورد نظر بازرسان از امضاکنندگان این مصوبه دولت ایران باید تاریخ (۳۱ اکتبر ۹ آبان) به تعهدات خود در مورد کنترل برنامه اتمی عمل کنند به تمامی نارسایی‌هایی را که از آن بین‌المللی را برطرف شدن دولت ایران باید تا این تاریخ به تمامی منابع و اجزای غنی سازی اورانیوم را اعلام دارد و به بازرسان آژانس بین‌المللی اجازه ورود به مراکز مورد نظرشان داده شود؛ تهران باید منشأ مواد آلوده به اورانیوم را روشن کند تا در مورد دستگاه‌های گریز از مرکز گازی برای غنی‌سازی اورانیوم به پرسش‌های مطروحه پاسخ گوید که برای ایران مواد هسته‌ای تصریح کرد. نیز خواسته شده در این زمینه همکاری لازم را به عمل آورند. کشورهای غربی تصمیم قطعی به خواسته آمریکا باز می‌گردد که مورد پشتیبانی اکثریت ۳۵ کشور عضو هیئت رئیسه آژانس بین‌المللی است. جورج بوش رئیس‌جمهور آمریکا نیز بار دیگر به ایران در مورد برنامه هسته‌ای این کشور هشدار داده است گفت: اگر همچنان برنامه ساخت سلاح اتمی را پیگیری کند با محکومیت جهانی روبرو خواهد شد. رئیس‌جمهوری آمریکا گفت این موضوع را در دیدارهایی که در نیویورک با رهبران جهان داشته با آنها در میان گذاشته است؛ در یک نشست مطبوعاتی مشترک با آقای پوتین که پس از گفتگوها در کمیسیون برگزار شد دولت روسیه و آمریکا هدف واحدی را دنبال می‌کند و آن هم این است که مطمئن شود که ایران سلاح اتمی تولید نمی‌کند لس آنجلس تایمز نوشت کمتر مسئله‌ای است که آمریکا؛ اروپا و ژاپن بر سر آن اتفاق نظر داشته باشند. ممانعت از فعالیت‌های جمهوری اسلامی برای تولید سلاح اتمی یکی از این موارد نادر توافق است. هدف از این بین‌المللی نگاه درست به تجهیزات که دولت ایران برای مبدل شدن به یک نیروی هسته‌ای برای خود فراهم آورده که جمهوری اسلامی با یک سلاح اتمی چقدر فاصله دارد که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تاریخ ۲۷ شهریور خود را انتخاب کرد بر اساس نظام حضور دوره کشورها در شورای حکام ایران می‌آید یکی از اعضای شورا هیئت مدیره بوده اما به گفته سخنگوی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ایران به علت نقض قوانین سازمان؛ مورد دیگر عضو شورا نیست. عدم دستیابی به اجماع نظر در ایران در روزهای اخیر نوع واکنش جمهوری اسلامی در برابر قطعنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در محافل سیاسی

خبری جهان بود در این رابطه رادیو صدای آلمان تفسیر نوشته راستی آزمایی واکنش جمهوری اسلامی ایران در برابر فشارهای بین‌المللی و گزارش اعلام شده آژانس بین‌المللی انرژی اتمی کدام یک از اظهارنظرهای متناقض رهبران و مسئولان جمهوری اسلامی از یک سو و بحث و جدال بین مراکز قدرت در دستگاه حاکمیتی ایران از سوی دیگر باعث شده است تا کنون تصویری روشن از مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران در برابر این مسئله حل شود

عملکرد سالها و ماه‌های گذشته نشانگر این موضوع است که دشواری‌های پیش بینی نشده ایالات متحده آمریکا در عراق تأثیرات آشکار دولت کمونیستی کره شمالی را باعث افزایش جسارت در برخی از رهبران جمهوری اسلامی ایران شده است هفته نامه اکونومیست نیز در این رابطه نوشت که در ایران کسی که حرف اول را می‌زند و تصمیم نهایی را می‌گیرد اصلاح طلبان نیستند و دنیا نمی‌تواند تحمل کند که حرف و عمل ایران با هم متفاوت باشد. حتی سیاستمداران همچنین جک استراو وزیر خارجه بریتانیا که از طرفداران پروپاقرص مذاکره و مدارا با ایران به شمار می‌رود مدارا با ایران را زیر سوال می‌برد. اکونومیست در پایان مقاله خود نتیجه می‌گیرد که ایران در مورد مسائل مربوط به برنامه هسته‌ای اش بد بازی کرده و نظر برخی اصلاح طلبان را در آن مطرح می‌کند که می‌گویند اول پروتکل الحاقی به پیمان منع گسترش جنگ افزارهای هسته‌ای را امضا می‌کرد؛ کار به اینجا نمی‌رسید البته باید توجه داشت که گرچه مواضع ایالات متحده آمریکا و اروپا درباره برنامه های اتمی جمهوری اسلامی ایران به یکدیگر نزدیک شده است که اتحادیه اروپا نیز در همایش های اخیر خود کم و بیش از سیاست مشابه این توصیه کرده است برخورد ایران با دولت ایران کماکان اختلاف نظرهایی وجود دارد و نوشته روزنامه گاردین متحد آمریکا سیاست منزوی کردن کل دستگاه رهبری ایران را دنبال می‌کند حال آنکه اتحادیه اروپا هنوز که از هویت اصلاح طلبان در برابر محافظه کاران را تقویت می‌کند؛ جمهوری اسلامی ایران تاکنون تلاش ورزیده بود تا با ایجاد شکاف بین مواضع آمریکا با کشورهای عضو اتحادیه اروپا سیاست خود را کنترل کند و همین امر باعث نگرانی مقامات دولتی آمریکا شده است روزنامه ساندی رایس رئیس جمهوری محمد خاتمی گفته است از پیمان منع گسترش اعتراضات می‌کند و پذیرش بازرسی های کوتاه مدت را مورد بررسی قرار داد اما محافظه کاران در حال مطرح کردن بخش خروج ایران از این پیمان هستند روزنامه زو دوپچه states یونگ نیز تحت تأثیر نظرات ایرانی استفاده از حالت کنونی را که در آن آمریکایی‌ها به اندازه کافی در عراق و افغانستان مشکلاتی دارند سیاستی مطابق با زمان ارزیابی می‌کند نسخه ای که آنها در این ارتباط دارد این است که با کمک قدرت اتمی خود را به سرعت به سمت کره شمالی کشور عملاً ضربه ناپذیر شود روی آثار خطر حمله ها علیه ایران را جدی نمی‌گیرند هفته یازدهم بحث حقوقی و فنی یک هدف پیمان جلوگیری از تکنولوژی هسته‌ای نیست از طرفی دیگر نوع رژیم همکاری بین کشورهای دارای سلاح‌های هسته‌ای و کشورهای فاقد آن نمی‌باشد بلکه هدف آن جلوگیری از اشاعه سلاح‌های هسته‌ای است از طرف دیگر کشورهای عضو فاقد سلاح هسته‌ای است متعهد می‌گردد که تبادل هرچه بهتر و تجهیزات مواد علوم و اطلاعات فنی را جهت مصارف صلح جویانه تسهیل نمایند. همچنین بر اساس این ماده نباید بر حقوق غیر قابل انکار هر یک از اعضای پیمان به منظور توسعه تحقیقات؛ تولید و بهره برداری از انرژی هسته‌ای جهت اصلی آن هم بدون هرگونه تبعیضی که وارد آژانس ماده ۲ اساسنامه آژانس تلاش خواهد بود که استفاده از انرژی هسته‌ای را در خدمت به سلامت و سعادت بشری در سراسر جهان و گسترش و دولت آن را مقدور باشد تضمین نمود حالا یکی از کشورهای عضو پیمان به این طرف عمل مورد اینکه چگونه تعهد وقتی درباره ضرورت اجرای آن تذکر داده می‌شود. کشورهای اتحادیه اروپا عکس العمل نشان می‌دهد که جمهوری اسلامی ایران بدون هیچ قید و شرطی طبق پروتکل را بپردازد. اگر جمهوری

اسلامی ایران برای پذیرش پروتکل الحاقی از گذاشتن این درخواست جمهوری اسلامی ایران درخواست اجرای یک تعهد شرط نیست که از نظر حقوقی درخواست حق شرکت محسوب می گردد. متأسفانه این اتحادیه اروپا از طرف نویسنده نیز تصریح نگردیده است و فرض شده است و گفته شده مشروط کردن امضای پروتکل به دریافت کمک‌های فنی از جانب کشورهای برخوردار است؛ ولی واکنش هسته ای درست نیست که یک بار دیگر ماده ۱۷ پیمان و ماده ۳ اساسنامه آژانس را که در بالا ذکر شد به دقت مطالعه فرمایید ایران درخواست اجرای تعهدات سایر اعضا و تأکید بر حقوق غیر قابل انکار خود و عدم تبعیض نیز درخواست از آن جهت اجرایی شدن این تضمین می نماید آژانس کارنامه نسبتاً مثبتی داشته است نماینده ایران در آژانس به شخصیت علمی ایشان کاملاً احترام می گذارم از مفاخر جمهوری اسلامی در دفاع از کارنامه ایران اشاره نموده است؛ آیا برای جمهوری اسلامی ایران چقدر اهمیت دارد؟ آیا این معنی واقعی تضمین برای شتاب و گسترش استفاده از تسلیحات صلح آمیز هسته‌ای می باشد؟ برخی صاحب نظران معتقدند پروتکل قابل مذاکره و بهتر است از جمله نویسنده با تقسیم پروتکل به دو بخش الف و ب از بخشی به نام زیر مجموعه های فرعی که ترجمه صحیح آن ترتیبات فرعی نام می برد که در آنها مورد مذاکره قرار میگیرد جهت آشنایی کامل به اطلاع خوانندگان محترم می رساند که پروتکل الحاقی شامل (۱۲ تا ۱۸ ماده) ۱۸ سال به اضافه دو ضمیمه ۴۳ صفحه ای که مجموعاً ۶۱ صفحه تنظیم شده است و فهرست ۱۵ سال است که باید به آژانس گزارش زمینه و نیمه دوم فرصت ها و تجهیزات و مواد غیر حضوری صادرات و واردات آنها باید گزارش کرد در ماده ۱۳ پروتکل تحت عنوان ترتیبات فرعی نوشته شده است که البته در صورتی که جمهوری اسلامی ایران یا آژانس تشخیص دهند که نحوه اجرای اقدامات باعث شده که لازم است که در ترتیبات فرعی آیین‌نامه‌های اجرایی مشخص شود جمهوری اسلامی ایران و آژانس باید در ۹۰ روز از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این بار به توافق برسد؛ لازم‌الاجرا شدن هر گونه آیین نامه اجرایی مورد لزوم آژانس متعهد به اجرای اقدامات وزیر در این پروتکل می باشد و تقریباً تقنینی در حقیقت همان آیین نامه اجرایی است که نمی تواند به هیچ وجه مغایر با پروتکل وقت زمان باشد اما این پروتکل که محدودیت ها و مشکلات ایجاد می نماید؛ مختصر توضیح داده می شود بر اساس ماده ۲ پروتکل الحاقی اظهارنامه‌های باید به صورت سیستماتیک برای آژانس ارسال نمود که هیچکدام در پادمان دستورالعمل اجرایی امنیتی که تاکنون جمهوری اسلامی ایران به آن پایبند بود ذکر نشده بود این اطلاعات شامل موارد زیر می باشد اجرای فعالیت‌های تحقیق و توسعه مناسبات با چرخه سوخت و مواد هسته‌ای استفاده نمی شود آژانس می شود در مورد فعالیت‌های بهره برداری ساختمان در هر سایت جزئی از مقیاس کاری برای هر مکانی که در زمینه یک پروتکل ذکر شده در اطلاعات و مشخصات معادن اورانیوم به کارخانجات تغلیظ اطلاعات مربوط به مواد چشمه هر اطلاعاتی که در پایان موفق شده باشند اطلاعات مربوط به مکان فرآوری و فن آوری پسماند اطلاعات مربوط به تجهیزات تبصره ۲ برنامه کلی ۱۰ سال آینده مرتبط با چرخه سوخت و اطلاعات درخواستی آژانس طبقه ۳ طبق ماده ۴ کشور باید به آژانس دسترسی کامل جهت بررسی اطلاعات اشاره شود. در فوق و نیز مکان‌های اظهار نشده با ۲۴ ساعت اطلاعیه قبلی دهد موقعی که بازرسان وارد سایت می شوند هر قسمت از سایت را با دوساعت اطلاع قبلی حق بازرسی دارند. در مواقع استثنایی مدت می تواند کمتر از ۲ ساعت باشد.

طبق ماده ۵ مکان مشاهده توسط آژانس به غیر از مکان های فوق جهت انجام نمونه برداری محیطی باید در دسترس قرار گیرد و طبق ماده ۶ بازرسی شامل مشاهدات؛ نمونه برداری شمارش اقلام؛ اندازه گیری استفاده از دستگاه ها؛ بررسی سوابق مربوط به مقادیر و حالت مواد و دیگر اقدامات عملی می باشد که همه اطلاعات بسیار وسیعی باید توسط کشور را بشود؛

که با این ترتیب سنگ اندازی بزرگ جهت پیشرفت علمی به وجود خواهد آمد. دیگر صحبت از فناوری بومی نمی‌توان به میان آورد بلکه همه دانش فنی را در زمینه مسائل هسته‌ای صلح‌آمیز در اختیار دیگران قرار خواهد گرفت از طرف دیگر بازرسی از مکان‌های وسیعی انجام می‌گیرد و این در حالی است که برخلاف سایر ماهیت بازرسی و مدت زمان بازی و تعهدات بازرسان مشخص شده است که بر اساس پروتکل الحاقی از ایران تعداد ۱۵ تا ۲۰ بازرسی در سال انجام خواهد گرفت. این در حالی است که با اساس پادمان حداکثر ۴ بازرسی در سال از ما انجام گرفته است در کمیسیون شیمیایی نیز حداکثر دو بازرسی در سال انجام شده است با در نظر گرفتن اینکه بازرسی‌های سازمان و کمیسیون شیمیایی بازرسی‌های روتین و از مکان‌های اظهار شده بودند و در بازرسی طبق این پروتکل هر مکان اظهار شده و اظهار نشده مورد بازرسی قرار می‌گیرد کلمه هر مکان شامل مکان‌هایی می‌شود که به هر نحوی با چرخه سوخت برقرار در ارتباط باشد اعم از اینکه این مکان وسایل و امکانات غیر مرتبط با مواد هسته‌ای تولید نماید و دیگر اینکه بازرسی‌ها بر اساس اطلاعات می‌باشد یعنی اطلاعاتی که از طریق روزنامه‌های منابع جاسوسی به دست می‌آید هرچند آژانس ادعا می‌نماید که این اطلاعات را غربال می‌کند که تجربه نشان داده آژانس همه اطلاعات رسیده حساسیت نشان می‌دهد.

در آستانه سفر قبلی البرادعی به ایران منافقین اعلام نمودند که در سایت هسته‌ای ایران در کرج را کسب نمودند آژانس بلافاصله درباره این روزها و جمهوری اسلامی توضیح داد و درخواست بازرسی از آنها را نمود این در حالی است که جمهوری اسلامی ایران توضیح داد این در حالی که جمهوری اسلامی هنوز پروتکل الحاقی ناپیوسته و طبق قرارداد پادمان حق دسترسی به بازرسان ندهد. تصور بفرمایید هر سال حدود ۲۰ بار از جمهوری اسلامی ایران بخواهند بازرسی صورت گیرد و تدارکات و آمادگی‌های وسیع که وقت و هزینه و انرژی فراوانی از ایران خواهد گرفت و اطلاعات فراوانی را نیز در اختیار آنها گذاشت

ماده ۳۷ پروتکل اشاره به دسترسی به صورت هدایت شده جهت پیشگیری از انتشار اطلاعات حساس اشاعه هسته‌ای یا حفظ اطلاعات حساس اقتصادی و تجاری را شده است و دنبال آن اضافه کرده است که چنین ترتیباتی نباید مانع از انجام فعالیت‌های لازم آژانس جهت حصول اطمینان کافی شود؛ در کنوانسیون شیمیایی پیوسته بازرسی (بخش X بند ۴۱) وجود دارد لیکن در آن کنوانسیون به اطلاعات مربوط به امنیت ملی نیز اشاره شده است لازم به ذکر است که کمیسیون شیمیایی در زمان جنگ سرد نوشته شده و کشورهای مستقل مانند ایران نیز تدوین آن دخیل بودند لذا مسئله امنیت ملی برای همگان از اهمیت خاصی برخوردار بود؛ اما پس از جنگ سرد تبدیل گشته است مثل اطلاعات تجاری در این پروژه پیش‌بینی شده و هیچ اشاره‌ای به مسئله اطلاعات امنیت ملی ننموده است لذا هیچ راهی برای حفظ اطلاعات مربوط به امنیت ملی در آن پیش‌بینی نشده است.

انجام مربوط به رعایت اطلاعات توسط کشور که در ماده ۱۵ به حفظ اسرار بازرگانی فنی صنعتی و سایر اطلاعات محرمانه تجربه نشان داده است که اطلاعات ایران به راحتی از آژانس بیرون آمده است. این موضوع نشت اطلاعات و نمونه برداری ایران در اینترنت و روزنامه‌های آمریکایی به بازرسان آژانس تذکر داده شده است و آنها از پذیرش این موضوع نیز تایید نمودند.

روش تدوین مطالب

در تهیه این مقاله از دو منبع مهم استفاده شده است:

۱- قوانین و مقررات موجود در زمینه حقوق هسته‌ای

۲- تحقیقات و تألیفات به عمل آمده توسط علما و صاحب نظران علم حقوق.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نتیجه‌گیری اصلی ایجاد رژیم پادمان و پروتکل ۹۳ به علاوه دو مقررات مندرج در ان پی تی است که خود این پیمان نقاط ضعف عمده این دیدارهای دو هدف عمده است تدوین هنجارهای در برابر گسترش سلاح‌های هسته‌ای و به عبارت دیگر در زمین گسترده گسترش نیافتن سلاح‌های هسته‌ای و تثبیت آن درست همان پنج کشور هسته‌ای متعهد کردن کشورهای دارای سلاح هسته‌ای به اینکه سابقه تسلیحات هسته‌ای خود پایبند باشند و برای تحقق یافتن مس خلع سلاح هسته‌ای تلاش کنم در رابطه با هدف نخست باید متذکر شد که بیشتر اعضای ان پی تی اخیر هسته‌ای کشورهای هسته‌ای به گسترش کیفیت سلاح‌های هسته‌ای خود پایان بخشیدن به نیز قادر نبوده است انتقال تکنولوژی تسلیحات هسته‌ای را بین کشورهای خواهان آن متوقف کند و دولت عضو از تلاش برای دستیابی به سلاح هسته‌ای بازدارد در رابطه با هدف دوم نیز باید گفت که طبق پیمان کشورهای دارای سلاح هسته‌ای باید برای رسیدن به قلعه ۳ کامل و عمومی مذاکره کند این امر در رأی مشورتی ۱۹۹۶ دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد مشروعیت تهدید یا کاربرد سلاح‌های هسته‌ای نیز تهیه شده است متأسفانه گام‌های کشورهای هسته‌ای درباره خلع سلاح هسته‌ای برداشتن بسیار ناچیز و پراکنده بوده است در طول دهه ۱۹۷۰ شرایط مسابقه تسلیحاتی گسترده شود و زرادخانه‌های هسته‌ای از حیث کیفی چه از نظر کمی در حال گسترش بود مذاکرات خلع سلاح آن‌هم از راه توافقنامه‌های ناظر به کنترل تسلیحات از نیمه دوم نیمه دوم دهه ۱۹۸۰ آغاز شد یکی از دلایل اصلی ناکامی کشورهای هسته‌ای در کنفرانس خلع سلاح و کمیته اول مجمع عمومی مخالفت شدید قدرت‌های هسته‌ای بودن باید گفت علی‌رغم موفقیت ان پی تی به رسمیت بخشیدن به وضع غیرهسته‌ای بیشتر کشورهای جهان در مجموع این رژیم در جلوگیری از گسترش سلاح‌های هسته‌ای موفق نبوده است این پیمان در زمان اعضای خود موفقیتی نداشته است و کشورهایی مانند هند و پاکستان و برزیل و اسرائیل نیست که دارای برنامه‌های هسته‌ای قابل توجهی هستند هنوز وضعیت این رژیم در نیامده است ولی در این برنامه سری برای تولید سلاح‌های هسته‌ای مشارکت کرده است با توجه به محتوای ان پی تی قدرت‌های هسته‌ای موفق به تکثیر عموم عمودی یا کیفی زرادخانه‌های اتمی خود شده‌اند گذشته از این دولت‌های هسته‌ای به دلایل سیاسی و تجاری فعالانه به تکثیر و اشاعه افقی جنگ‌افزارهای هسته‌ای کمک کردند یعنی آن را به کشورهای دیگری که مناسب تشخیص دادند منتقل کردند فرانسه راکتور دیوناوایک را برای مطالعه آزمایش بمب در اختیار اسرائیل گذاشت مستقر اکتیو دایرکتوری تولیدکننده را به کره جنوبی و اسرائیل کارخانه‌های هسته‌ای را به هند و پاکستان و پلوتونیوم غنی شده را به ژاپن منتقل کرد چین اورانیوم غنی شده به پاکستان و یک راکتور تحقیقاتی و الجزایر تحویل داد نیز در قبال کمک پاکستان به مجاهدین افغان در شوروی به برنامه تولید هسته‌ای پاکستان کمک کرده و سبب دستیابی این کشور به سلاح هسته‌ای شد باید گفت باینکه در زمان مذاکرات مربوط به ان پی تی در ۱۹۶۸ پیمان جلوگیری از دستیابی کشورهای صنعتی عمده به جنگ‌افزارهای هسته‌ای بود به ابزاری برای کنترل تکنولوژی هسته‌ای جهان سوم تبدیل شده است تنها سود بالقوه اعضای شورا جهان‌سومی این پیمان غیرهسته‌ای مانند ایران دریافت و وعده کمک و عمده کمک برای کسب تکنولوژی هسته‌ای در راستای مقاصد صلح‌آمیز است اما در همین زمینه‌های بسیار و رضایت‌های چشمگیری در مورد محدوده چنین کمک‌هایی وجود دارد چگونگی برخورد غرب و آمریکا و نیروگاه اتمی بوشهر فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران نمونه‌ای کوچک یا برای دولت‌های هسته‌ای به تعهداتشان

هیچ ضمانت اجرایی در مورد پیش‌بینی نشده است و در صورت نقض تعهدات توسط دولت‌های فاقد سلاح‌های هسته‌ای و شورای امنیت اعضای اصلی آن دارنده سلاح‌های هسته‌ای در مورد آن دولت است عنوان حفظ صلح و امنیت بین‌المللی اقدامات تنبیهی دست خواهند زد با توجه به توضیحات بالا به یافته‌های زیر می‌رسیم: ان پی تی پیمانی تبعیض‌آمیز است که کشورها را به دودسته دارا و ندار تقسیم می‌کند با تمدید نامحدود ان پی تی در کنوانسیون بازنگری پیمان ۱۹۹۵ ابزار دست کشورهایی که برای برپایی یک رژیم مؤثر خلع سلاح تلاش می‌کنند از میان‌رفته است با تمدید نامحدود ان پی تی مالکیت سلاح‌های هسته‌ای توسط پنج کشور هسته‌ای و تمایز میان کشورهای هسته‌ای و غیرهسته‌ای به صورت قانونی درآمدهاست که در دستیابی به هدف عمده خود که همانا جلوگیری از تکثیر سلاح‌های هسته‌ای موفق نبوده و دارندگان جنگی جنگ‌افزارهای هسته‌ای برخلاف تعهدات ایران به تصویر این سلاح‌ها در میان اقوام و هم‌پیمانان خود پرداختند ۳ اصل استفاده از تجهیزات و مواد هسته‌ای برای مقاصد صلح‌آمیز آن به گونه‌ای از تبعیض‌آمیز اجرا می‌شود و جمهوری اسلامی ایران برای استفاده از این است پیمان بسیار در تنگنا قرار دارد و همه اقدامات به سوی آن روان است در حالی که این روزها همه معاهدات خلع سلاح و کنترل تسلیحات و سوابق موجود در آژانس بین‌المللی به صلح‌آمیز بودن فعالیت‌های هسته‌ای است با توجه به موارد بالا به آثار احتمالی ناشی از پذیرش پروتکل ۹۳ به علاوه دو باید بر پایه کارشناسی دقیق همه ابعاد و جوانب پذیرش یا نپذیرفتن این پروتکل بررسی و تصمیم قول کمترین پیامدهای منفی را برای کشور داشته و تأمین‌کننده منافع و امنیت ملی باشد گرفته شود باید دانست که فشارهای آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آمریکا و گروه غرب در مورد فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز جمهوری اسلامی ایران گام به گام تشکیل می‌شود و طبیعتاً اهداف آن‌ها باهم متفاوت است آژانس‌های گروه غرب به دنبال فشارهای آمریکا خواهان پیوستن ایران به پروتکل ۹۳ به علاوه ۲ نظارت سازمان و فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران هستند ولی آمریکا در استراتژی مقابله خود با ایران در ژنو به دنبال ابزارهای قانونی حقوقی بین‌المللی برای اثبات اتهامات در مورد ایران مبنی بر تغییر برنامه دستیابی به سلاح‌های کشتار جمعی و فراهم کردن زمینه اقدامات جدی وارد کشورمان است پس از پیروزی در افغانستان و عراق با استراتژی پیروزی بدون جنگ و با ابزار مبارزه با تروریسم و سلاح‌های کشتار جمعی توجه به نظر سازمان ملل و افکار عمومی در جهان از اتهامات خود با جمهوری اسلامی ایران به افزایش را در ظاهر قضیه این است که آمریکا می‌خواهد ایران را برای پیوستن به پروتکل ۹۳ به علاوه بر اعمال نظارت هرچه بیشتر و فعالیت‌های هسته‌ای اش زیر فشار بگذارد و به نوعی در صورت تغییر رفتار ایران است که با نگاهی به سوابق این نتیجه می‌رسیم که آمریکا از استراتژی تغییر رفتار ایران به استراتژی تغییر حکومت روی آورده است قرار دادن نام ایران در فهرست کشورهای محور شرارت تهدید ایران به اقدام نظامی زدن اتهامات واهی به ایران در رابطه با سلاح‌های کشتار جمعی علیرغم اینکه کشورمان عضو همه معاهدات در زمینه خلع سلاح بوده و پایبندی خود به تعهدات بین‌المللی اش را به اثبات رسانده است همه مؤید این نکته است چنین می‌نماید که آمریکا برای آغاز کردن اقدامات جدی خود بر ضد ایران در وهله نخست به دنبال اثرگذاری بر سازمان‌های مرتبط با خلع سلاح و کنترل تسلیحات است که جمهوری اسلامی ایران به علت تأمین انرژی مورد نیاز خود از منابع گوناگون و همچنین تأمین سوخت هسته‌ای را حق خود می‌دانند که برنامه‌های هسته‌ای صلح‌آمیز خود را گسترش دهد شاعری پنهان بودن پروژه‌های نظیر و اراک نیز غیرمنطقی است چراکه موضوع پادمان و مسئولیت‌های نظارتی آژانس نیستند و ایران مطابق با قرارداد بازرسی خود با آژانس ۲۱۴ موظف به اعلام آن‌ها نبوده است اما با این وجود قبل از هياهو تبلیغاتی محافل و رسانه‌های غربی آژانس را از وجود چنین تأسیساتی آگاه کرده که آقای البرادعی نیز در مصاحبه خود به آن از آن داشته است فلسفه وجودی اهداف و

مسئولیت‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که همانا توسعه کاربردهای صلح‌آمیز از انرژی اتمی در جهان و جلوگیری از کاربردهای غیر صلح‌آمیز آن است از همان ابتدا مورد پذیرش ایران قرار گرفته است مناسبات و همکاری‌های ایران و آژانس از آغاز فعالیت آن تا به امروز از سطح بسیار خوبی برخوردار بوده است ایران در خصوص پادمان‌ها نیز در روابط بین‌المللی را در این خصوص پذیرفته است اما با اینکه تقریباً همه اسناد بین‌المللی الزام‌آور در زمینه اشاعه سلاح‌های هسته‌ای و خلع سلاح مربوطه را امضا و تصویب کرده که متأسفانه از حقوق متعلق به خود که در ماده ۴ پیش‌بینی شده یعنی حق استفاده صلح‌جویانه از انرژی اتمی محروم گردیده است.

منابع و مآخذ

۱. غریب آبادی؛ کاظم، آشنایی با معاهدات خلع سلاح و کنترل تسلیحات؛ تهران؛ انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح؛ ۱۳۸۱؛ چاپ اول، برای مطالعه این قرارداد بازرسی مراجعه شود به:
INEA.INFICIRC /153.june1927available at: www.Iaea.org /worldatom /document /inficircs /others/inf214.pdf
۲. غریب آبادی؛ کاظم، آشنایی با معاهدات خلع سلاح و کنترل تسلیحات؛ تهران؛ انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح؛ ۱۳۸۱؛ چاپ اول، برای مطالعه این قرارداد بازرسی مراجعه شود به:
INEA.INFICIRC /140.22april1970.available at: www.IAEA. Org /worldatom /document /inficirc/others/inficirc140.pdf
۳. سه شنبه ۲ نوامبر ۲۰۰۴ www.bbcpersian.com
۴. چهارشنبه ۸ سپتامبر ۲۰۰۴ WWW.BBCPERSIAN.COM
۵. سایت ایلنا WWW.ILNA.COM.1382/07/07
۶. جامعه مدرسین حوزه قم 1382/11/19 WWW.MODARESIN HOZEH.COM
۷. WWW.IRANEMROOZ.COM 1383/8/13
۸. مصاحبه با دکتر وحید غروی؛ دانشکده روابط بین الملل ۸۳/۷/۲۷ خبرگزاری ایران.
۹. همشهری دیپلماتیک، مهر ۱۳۸۳، شماره ۲۳، اکتبر ۲۰۰۴
۱۰. حقیقت حلق آویز؛ تبانی به سبک جنتلمن‌ها؛ شنبه، ۱۱ مهر ۱۳۸۳ WWW.GOOYANEWS.COM
۱۱. موضوع اخیر ایران در پرونده هسته ای ۸۳/۷/۱۹ خبرگزاری کار ایران مصاحبه اخیر دبیر کمیته سیاست خارجی شورای عالی امنیت ملی با خبرنگار خبرگزاری رویترز
۱۲. بمب اتم، این سلاح دوست داشتی، یکشنبه ۵ مهرماه ۱۳۸۳ WWW.PAYKIRAN.COM
۱۳. دلایل مخالفت ها در شورای حکام در برابر تصویب قطعنامه علیه ایران؛ جمعه ۲۳ اسفند ۱۳۸۳
WWW.Iaea.org
NPT ماده ۴ ۱۴

15. Unidir newsIrtter geneve No26/27 1994.pp 2-4

16. INFICIRC/540 correected.int.at energg.agency printedin IAWA inaustrin.sep.1997

17. www.JAFA.org/worldtom/doc/infcires/others/in f 2014

18. Manpreet sethi from nuclear non proliferatio to nuclear disarmament.stra tegic analysis IDSA new delhi vol.21na.2.march1998.pp1808-1809

19. Geoffery kemp and shelly. Astaphi. The control of the middle East Arms Race1991.pp.130-135

20. Paul Leventhal plugging the leaks in Nc clear Export control why bother, orbis
vol36.no.2spring 1992.pp.167-180

UN action on Iran's nuclear activities

Zahra Safavinejad¹

Date of Receipt: 2019/08/08 Date of Issue: 2019/11/10

Abstract

According to the UN Charter, States must in international relations refrain from any threat of force against the territorial integrity or political independence of other countries in any manner inconsistent with the purposes of the United Nations. Therefore, the Charter considers the use of nuclear weapons as contrary to its goals of maintaining international peace and security. Therefore, measures have been put in place from the outset to prevent the proliferation of these weapons. In 1956, the Charter of the International Atomic Energy Agency (IAEA) was adopted as one of the specialized bodies affiliated with the United Nations in 80 countries. This international organization was launched to promote the development and application of nuclear energy in a peaceful and scientific manner. Under its supervision in 1968, 23 years after World War II, the Nuclear Non-Proliferation Treaty was ratified.

In this study, after examining the aims of the Nuclear Non-Proliferation Treaty and the obligations and obligations of the member states, the main question is what is Iran's rights under the treaty? Should the Nuclear Energy Agency and Advanced Countries Transfer Nuclear Technology to Iran Under the Recent Pact? To answer these questions, after a brief introduction, let's examine the answer to this question.

Keyword

United Nations, Nuclear Energy, International Atomic Energy Agency, NPT

1. Master of Law, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.